

زبان و ادبیات فارسی

تحلیل درس

سؤالات درس زبان و ادبیات فارسی در آزمون ۹۹ رشته تجربی، از نظر ترتیب و چیدمان سؤالات با آزمون ۹۸ کمی متفاوت است. در آزمون امسال، از هر یک از مباحث مورد نظر یعنی «واژگان، املا، حفظ شعر و عبارت درسی، آرایه‌های ادبی، زبان فارسی، مفهوم و قرابت معنایی» به ترتیب «۳، ۱، ۴، ۵ و ۹» سؤال مطرح شده است؛ برخلاف آزمون سال گذشته که مباحث اصلی سؤالی شامل «واژگان، املا، تاریخ ادبیات، آرایه‌های ادبی، زبان فارسی، مفهوم و قرابت معنایی» بود و به هر کدام از این مباحث شش‌گانه نیز، به ترتیب «۳، ۱، ۴، ۵ و ۹» سؤال اختصاص داشت.

از نظر تیپ‌بندی و گونه‌های سؤالی، به‌ویژه در مبحث واژگان (معنی واژه)، نخستین سؤال دارای ساختار جدید و سبک تازه‌ای است که در آزمون‌های سال‌های گذشته بدین شکل سابقه نداشته است. علاوه بر این، حذف سؤال مربوط به مبحث «تاریخ ادبیات» و در عوض، طرح سؤال از نام سراینده برخی ابیات مهم موجود در متن کتاب‌های درسی، به عنوان نوع تازه‌ای از سؤالات درس ادبیات، قابل توجه است. در سایر مباحث، ساختار جدید و قابل توجهی در سؤالات دیده نمی‌شود و سؤالات بر همان سبک و سیاق متداول در آزمون دوره‌های گذشته طرح شده است.

از نظر سطح علمی، در میان سؤالات آزمون این دوره نیز - همچون آزمون تجربی در سال‌های گذشته - سؤالات چالش‌برانگیز و یا دارای غلط علمی دیده می‌شود؛ که از آن جمله است سؤال «۱۰» (مربوط به مبحث «آرایه‌های ادبی») - که البته شرح مفصل و مبسوط خطای علمی موجود در این سؤال، در ذیل پاسخ تشریحی آن آمده است -؛ علاوه بر این، طرح سؤال از نام سراینده ابیات موجود در متن کتاب درسی (سؤال «۷») - که از «کارگاه متن‌پژوهی» درس ۶ فارسی ۲ طرح شده - برخلاف اصول و موازین طرح سؤال در آزمون‌های سراسری بوده، مطمئناً به زعم نظر کارشناسان آموزشی، امری غیرمنطقی، بحث‌برانگیز و به شدت محلّ ایراد و درنگ است (!!!!!) و نمی‌تواند معیار و محک مناسبی جهت سنجش آموخته‌ها و دانسته‌های دانش‌آموزان عزیز، آن هم در چنین رقابت مهم، حساس و سرنوشت‌ساز باشد. در مجموع، سؤالات آزمون این دوره را - علی‌رغم وجود برخی سؤالات ساده و متوسط در مباحث «واژگان» و «املا» و یا «مفهوم و قرابت معنایی» - باید سؤالاتی نسبتاً دشوار توصیف و ارزیابی کرد.

۱. گزینه «۴» معنی دقیق‌تر واژه‌ها: شبه‌مانند، همانند، نظیر (جمع: اَشباه) / بعینه: عیناً مانند / بسنده: سزوار، شایسته، کافی، کامل / وِیله: صدا، آواز، ناله / فراز آمدن: رسیدن، نزدیک آمدن / گبر: نوعی جامه جنگی، خفتان (فارسی ۱ / معنی واژگان)

۲. گزینه «۳» معنی درست واژه‌های غلط: استحقاق: سزاواری، شایستگی / نؤند: اسب، اسب تندرو / برافراختن: برافراشتن، بلند کردن / برافروختن: روشن کردن / بر اثر: به دنبال اثر: ردّ پا]

معنی دقیق‌تر سایر واژه‌ها: زایل شدن، نابود شدن، برطرف شدن / افسر: تاج و کلاه پادشاهان، صاحب منصب / نهبیب: فریاد، هراس، هیبت / هنر: فضیلت، معرفت، علم / خایب: ناامید، بی‌بهره / راه تافتن: راه را کج کردن، تغییر مسیر دادن (فارسی ۲ / معنی واژگان)

۳. گزینه «۴» معنی درست واژه غلط: جسیم: خوش اندام / معنی دقیق‌تر سایر واژه‌ها: انبساط: حالتی که در آن احساس بیگانگی و ملاحظه و رودربایستی نباشد؛ خودمانی شدن / معاملات: اعمال عبادی، احکام و عبادات شرعی (در متن کتاب درسی، به معنای کار «مراقبت و مکاشفت» است.)]

معنی دقیق‌تر واژه‌ها در سایر گزینه‌ها: گزینه «۱»: اندیشه، بدگمانی، اندوه، ترس، اضطراب، فکر / طاق: (۱) فرد، یکتا، بی‌همتا (۲) سقف خمیده و محدب، سقف قوسی شکل که با آجر بر روی اطاق یا جایی دیگر سازند. / عیار: ابزار و مبنای سنجش، معیار

گزینه «۲»: تلقی: دریافت، نگرش، تعبیر / تعبیر: بیان کردن، شرح دادن، بازگو کردن (بازگویی) / تعلق: عذر و دلیل آوردن، به تعویق انداختن چیزی یا انجام کاری، درنگ، اهمال کردن

گزینه «۳»: مدام: همیشه، پیوسته، می / بازبسته: وابسته، پیوسته و مرتبط / سوءهاضمه: بدگواری، دیرهضمی؛ هرگونه اشکال یا اختلال در هضم غذا که معمولاً با سوزش سر دل یا نفخ همراه است. (فارسی ۳ / معنی واژگان)

۴. گزینه «۳» املاي درست واژه‌های غلط: غياث ← قیاس: سنجش، سنجیدن، اندازه گرفتن؛ گمان / غربت ← قربت: نزدیکی، نزدیک شدن / زوال‌الجلال ← ذوالجلال: خداوند، پروردگار، خداوند صاحب جلال و عظمت (ترکیبی همه پایه‌ها / املاي واژه)

۵. گزینه «۱» املاي درست واژه‌های غلط: رقبـت ← رغبت: میل، اراده، خواست / معنی سایر واژه‌های مهم املاي: طوع: فرمان برداری، اطاعت، فرمانبری / اضطرار: ناچاری / مصاحبت: هم‌نشینی، هم‌صحبت داشتن]

معنی واژه‌های مهم املاي در سایر گزینه‌ها: گزینه «۲»: طبع: طبیعت، سرشت، ذات / اهمال: سستی، کاهلی / گزارد: گزاردن، ادا کردن، به جا آوردن، اجرا کردن

گزینه «۳»: حشم: خدمتکاران / مسالک: جمع «مسلك»؛ روش‌ها، طریقه‌ها / گزینه «۴»: غایت: نهایت، آخر، فرجام / انقطاع: قطع شدن، جدایی، گسستن / ترقی: پیشرفت / ورطه: مهلکه، خطر و دشواری (ترکیبی همه پایه‌ها / املاي واژه)

۶. گزینه «۱» املاي درست واژه‌های غلط: برافروخته‌گی ← برافروختگی / عنابت ← انابت: بازگشت به سوی خدا، توبه، پشیمانی / دَبّاقی شده ← دَبّاقی شده / بارع ← باره: دیوار قلعه، حصار / ظیافت ← ضیافت: بزم، محفل / برخواستن ← برخاستن [بردمیدن: خروشدن، برخاستن]

⊕ دقت کنیم! در ترکیب «صیغه بلعت» نیز - چنان‌که پیداست - علامت تشدید به جای «ل» به اشتباه بر روی حرف «ع» قرار گرفته است که خود، نوعی غلط املاي و رسم‌خطی به شمار می‌رود؛ اما از آن‌جا که وجود این‌گونه غلط‌ها به ویژه غلط‌هایی که - در اثر سهل‌انگاری طراحان محترم - از جابه‌جایی تشدید بر روی حروف ناشی می‌شود، متأسفانه در آزمون‌های سراسری بسیار رایج و امری طبیعی است (!!)، به نظر نمی‌رسد که طراح محترم در ترکیب مورد نظر (صیغه بلعت) به وجود غلط املاي و رسم‌خطی قائل بوده باشد. با این همه، اگر بخواهیم در ترکیب «صیغه بلعت» نیز به دلیل جابه‌جایی غلط تشدید، قائل به وجود غلط املاي یا رسم‌خطی باشیم، بی‌گمان گزینه «۲» پاسخ صحیح خواهد بود. (ترکیبی همه پایه‌ها / املاي واژه)

۷. گزینه «۲» سراینده ابیات: بیت الف: عشق بازی کار بیکاران بود / عاقلش با کار بیکاران چه کار؟ ← نعمت‌الله ولی / بیت ب: جهد برتوست و بر خدا توفیق / زان که توفیق و جهد هست رفیق ← سنایی (فارسی ۲ / درس ۶ / حفظ شعر)

⊕ توجه: این دو بیت، از «کارگاه متن‌پژوهشی» درس «۶» کتاب فارسی ۲ (یازدهم) انتخاب شده است.

⊕ دقت کنیم! در طی چندین سال اخیر تاکنون، این نخستین بار است که در آزمون مربوط به درس ادبیات، سراینده یک بیت و یا نویسنده یک عبارت منتخب از متن کتاب‌های درسی ادبیات مورد سؤال قرار می‌گیرد. بی‌گمان طرح سؤالات این‌چنینی، به زعم نظر کارشناسان آموزشی، به شدت محلّ بحث و ایراد بوده، معیار درست و مناسبی برای سنجش آموخته‌های دانش‌آموزان - آن هم در چنین رقابت مهم و آزمون سرنوشت‌ساز - به شمار نمی‌رود؛ چراکه در این صورت، دانش‌آموز ملزم به «حفظ کردن» تمامی ابیات و عبارات موجود در کتاب درسی و نیز «به‌خاطر سپردن» نام سراینده‌گان و

۱۰. **گزینۀ «۴»** تشبیه: شکر خنده (تشبیه «خنده» به «شکر») / حس آمیزی: شکر خنده = خنده شکرین و شیرین (شکر: حس چشایی / خنده: حس شنوایی) / متناقض نما (پارادوکس): روز تیره این که «روز» در عین روشنی و درخشندگی، تیره و تار باشد، «متناقض نما» یا «پارادوکس» است. / استعاره: این که صبح به روز تیره ما خنده شکرین کند، استعاره مکتبه و تشخیص است. [سایر آرایه‌های بیت: مجاز: «دم» مجاز از «لحظه، زمان اندک»] **بررسی سایر گزینه‌ها:** **گزینه‌های ۱، ۲، و ۳**، به ترتیب، به دلیل نبود آرایه‌های «تضاد»، «ایهام» و «ایهام تناسب» در بیت، غلط است.

۱۱. **دقت کنیم!** گزینه «۴» تنها بر مبنای نظر سازمان سنجش و طراح محترم، پاسخ درست این سؤال دانسته‌ایم؛ در حالی که به دلیلی که در ادامه به آن اشاره می‌شود، سؤال، پاسخ درستی ندارد و هیچ کدام از گزینه‌های موجود نمی‌توانند پاسخ درست این سؤال باشند.

توضیح: «روز» در این بیت مجازاً به معنای روزگار و به تبع آن، ترکیب «روز تیره» نیز، نه به معنای روزی که در عین روشنی تیره است، بلکه دقیقاً به معنای «روزگار تیره و نامساعد (نامناسب)» است و هیچ‌گونه پارادوکسی در این ترکیب دیده نمی‌شود. متأسفانه طراح محترم در نهایت ظاهر بینی و صرفاً بر اساس ظاهر بیت، ترکیب «روز تیره» را «پارادوکس» قلمداد کرده است. با این همه، با توجه به شناختی که از ذهنیت طراح محترم سؤال داریم و این که در آزمون‌های سراسری، همواره چنین مواردی را - در نهایت ظاهر بینی و صرفاً بر اساس ظاهر ابیات - پارادوکس به شمار آورده‌اند، چاره‌ای جز پذیرش آرایه «پارادوکس» در بیت مورد نظر نیست!! **(ترکیبی همه پایه‌ها / آرایه‌های ادبی)**

۱۱. **گزینۀ «۱»** اسلوب معادله: مصراع دوم، در حکم معادل و مصداقی برای مصراع اول است؛ به این صورت: مژگان خونین، گریه ما را نگه نمی‌دارد؛ (همان طور که) مرجان، دریا را نگه نمی‌دارد. [معادله‌ها: مژگان خونین = مرجان / گریه ما = دریا] (هر دو مصراع، دارای استفهام انکاری است؛ به این شکل: «چه سان نگه دارد؟» ← نگه نمی‌دارد» / «کجا نگه دارد؟ ← نگه نمی‌دارد».) / ایهام: —

بررسی سایر گزینه‌ها: **گزینۀ ۲:** ایهام تناسب: سواد: رونوشت، چرک‌نویس، پیش‌نویس (معنای اصلی) ۲- سیاهی (معنای غیراصولی؛ تناسب با «زلف») / کنایه: «پهلوزدن» کنایه از «برابری کردن»

گزینۀ ۳: ایهام: عزیز: ۱- [شخص] گرامی، ارجمند ۲- عزیز مصر، پادشاه مصر / استعاره: ۱- یوسف: استعاره مصرّحه از «اشعار و نوشته‌های ارزشمند» ۲- کاروان: استعاره مصرّحه از «دیوان اشعار» [مصر سخن‌سنجی: اضافه تشبیهی (مشبه: سخن‌سنجی / مشبه‌به: مصر)]

گزینۀ ۴: مجاز: قدح (کاسه و پیاله شراب): مجاز از «شراب، می» / تشبیه (اضافه تشبیهی): تخم طمع (مشبه: طمع / مشبه‌به: تخم) [به نظر می‌رسد که شاعر در قالب تشبیه مضمّر (پنهان) نیز، «زردرویی» را به «بار، ثمره، میوه» تشبیه کرده است. از نظر شاعر، زردرویی به منزله «بار تخم طمع» است.] **(ترکیبی همه پایه‌ها / آرایه‌های ادبی)**

۱۲. **گزینۀ «۳»** بررسی اجزای جمله در مصراع‌ها: در مصراع‌های «الف» و «د» مجموعاً «۴» جمله «سه جزئی با مفعول» وجود دارد؛ به این شکل:

الف) ۱- آن پی مهر تو گیرد: جمله سه جزئی با مفعول (آن: نهاد / پی مهر: مفعول / گیرد: فعل) ۲- آن ... نگیرد پی خویشش: جمله سه جزئی با مفعول (آن: نهاد / پی خویشش: مفعول / نگیرد: فعل)

د) ترتیب درست اجزای مصراع: آن که دوستش داری، دوست دارد: ۱- آن که دوستش داری: جمله سه جزئی با مفعول (آن: نهاد / ش = او: مفعول /

نویسندگان آن‌ها می‌گردد که بی‌گمان کاری غیرمنطقی، عبث و زاید است. متأسفانه طراحان محترم سؤال، بدون در نظر گرفتن اصول و موازین در طرح سؤالات آزمون‌های سراسری، در آزمون امسال با حذف سؤال مربوط به بحث «تاریخ ادبیات» و در عوض، جایگزین کردن چنین سؤالی - که می‌توان آن را سؤالی «من درآوردی» و «غیراصولی» قلمداد کرد - دانش‌آموزان را با چالش بسیار روبه‌رو ساخته‌اند که در نوع خود، جای بسی تأسف و تأمل دارد!!!

۸. **گزینۀ «۱»** بیت **الف:** تشبیه (تشبیه بلیغ اسنادی): ۱- جام شراب، مرهم ... است. (مشبه: جام شراب / مشبه‌به: مرهم) ۲- خورشید، مومیایی ... است. (مشبه: خورشید / مشبه‌به: مومیایی) / اسلوب معادله: مصراع دوم، در حکم معادل و مصداقی برای مصراع اول است؛ به این صورت: «جام شراب برای دل‌های خسته، مرهم است؛ (همان طور که) خورشید برای ماه شکسته، مومیایی است.» [معادله‌ها: جام شراب - خورشید / دل‌های خسته - ماه شکسته / مرهم - مومیایی]

بیت ب: جناس ناقص: تنگ، چنگ / تشبیه (اضافه تشبیهی): سیب زرخدان (مشبه: زرخدان / چانه) / مشبه‌به: سیب) [در ترکیب «شراب گلرنگ» (شرابی که رنگ آن همچون گل است) نیز نوعی تشبیه دیده می‌شود؛ چراکه «شراب» از نظر سرخی (رنگ سرخ) به گل (گل سرخ) تشبیه شده است.]

بررسی آرایه‌ها در سایر ابیات: **بیت ج:** تلمیح: اشاره به «داستان حضرت یوسف (ع) و زلیخا» / ایهام: —

بیت د: ایهام تناسب: — [آژه‌های «شکر» و «شیرین» به ترتیب، صرفاً در معنای «ماده شیرین خوراکی» و «مرّه شیرین» به کار رفته‌اند و معنای دوم آن‌ها (شکر: معشوقه دوم خسرو / شیرین: معشوقه خسرو و فرهاد) به هیچ عنوان در این بیت، مورد نظر نیست تا بتواند آرایه «ایهام تناسب» پدید آورد.] / حس آمیزی: ۱- دشنام شیرین (دشنام: حس شنوایی / شیرین: حس چشایی) ۲- روح تلخ (روح: حس معنوی / تلخ: حس چشایی) [این که «روح تلخ بحر» در عین تلخی، از آب گهر، شیرین تر باشد، «پارادوکس» است.] **(ترکیبی همه پایه‌ها / آرایه‌های ادبی)**

۹. **گزینۀ «۳»** ایهام: نگران: ۱- نگرنده، نگاه‌کننده، خیره ۲- مضطرب، پریشان / ایهام تناسب؛ باز: ۱- دیواره، مجدداً (معنای اصلی) ۲- نوعی پرنده شکاری (معنای غیر اصلی؛ تناسب با «مرغ، کبوتر، شاهین») / تشبیه (اضافه تشبیهی): مرغ دل (مشبه: دل / مشبه‌به: مرغ) / استعاره: ۱- نسبت دادن «هوادار» (هوخواه، دوستدار) به «دل»، استعاره مکتبه و تشخیص است. ۲- مخاطب واقع شدن «کبوتر» (ای کبوتر)، استعاره مکتبه و تشخیص است. **بررسی سایر گزینه‌ها:** **گزینۀ ۱:** ایهام: — / ایهام تناسب: — / تشبیه (اضافه تشبیهی): مرغ دل (مشبه: دل / مشبه‌به: مرغ) / استعاره: مخاطب واقع شدن «دیده» (ای دیده)، استعاره مکتبه و تشخیص است.

گزینۀ ۲: ایهام: — / ایهام تناسب: — / تشبیه: — / استعاره: مخاطب واقع شدن «شمع» (ای شمع) و نیز نسبت دادن «وصل (وصال)» و «معامله داشتن آن» با «پروانه»، استعاره مکتبه و تشخیص است.

گزینۀ ۴: ایهام: — / ایهام تناسب: پروانه: ۱- رخصت، اجازه (معنای اصلی) ۲- نوعی حشره (معنای غیراصولی؛ تناسب با «شمع») / تشبیه: کسی به وصل تو چو شمع یافت پروانه (مشبه: کسی / مشبه‌به: شمع / ادات تشبیه: چون / وجه شبه: پروانه (اجازه) یافتن برای وصل (وصال)) / استعاره: نسبت دادن «سر» به «شمع» و این که «شمع بتواند اجازه وصل (وصال) داشته باشد»، استعاره مکتبه و تشخیص است. **(ترکیبی همه پایه‌ها / آرایه‌های ادبی)**

نقش دستوری واژه‌ها: کسی: مفعول / یار: مسند / آری: قید / تو: متمم / آلا: حرف اضافه

توجه: «نگیرم» در مصراع اول این بیت، به معنای «نمی‌پندارم، به شمار نمی‌آورم» (از مصدر «گرفتن: پنداشتن، به شمار آوردن») و یک فعل «گذرا» به مفعول و مسند است؛ بنابراین جمله به کار رفته در مصراع اول (من به غیر از تو کسی یار نگیرم) نیز یک جمله «چهار جزئی با مفعول و مسند» (نهاد + مفعول + مسند + فعل) است.

۱۶. گزینه «۲» «گل» در هر چهار مصراع، «نهاد» است. ترتیب درست اجزای کلام در مصراع‌ها و ابیات چنین است: «مصراع اول: گل، ار از باغ جملات آگه بودی / مصراع دوم: گل، این راه پر از خار نیپمودی / مصراع سوم و چهارم: گل، با این همه خارها که در پی دارد، چون آمد و بدین زودی، چون رفت؟!»
بررسی سایر گزینه‌ها: **گزینه «۱»:** ترکیب‌های وصفی: این راه، راه پر از خار، این همه خار، این زودی (بدین زودی = به این زودی) / اضافه تشبیهی: باغ جمال (مشبه: جمال / مشبه‌به: باغ)

گزینه «۳»: مصراع سوم، به شیوه عادی و بدون جابه‌جایی اجزای سخن سروده شده است. در سایر مصراع‌ها - چنان که در توضیح گزینه «۲» به آن اشاره شد - اجزای کلام جابه‌جا شده و مصراع‌ها به شیوه بلاغی سروده شده است.
گزینه «۴»: بررسی اجزای جمله‌ها: ۱- گل ... آگه بودی: جمله سه‌جزئی با مسند (گل: نهاد / آگه: مسند / بودی = می‌بود: فعل) ۲- گل، این راه ... نیپمودی: جمله سه‌جزئی با مفعول (گل: نهاد / این راه: مفعول / نیپمودی = نمی‌پیمود: فعل) ۳- گل، ... خارها دارد: جمله سه‌جزئی با مفعول (گل: نهاد / خارها: مفعول / دارد: فعل) ۴- گل آمد: جمله دوجزئی (گل: نهاد / آمد: فعل) ۵- گلی رفت: جمله دوجزئی (گل: نهاد / رفت: فعل)

(ترکیبی همه پایه‌ها/دستور زبان فارسی)

۱۷. گزینه «۴» مفهوم بیت: بخشندگی و فیض‌رسانی به دیگران
مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها: اغراق در شدت شور و اشتیاق (عشق) شاعر (مفهوم و قرابت معنایی)

۱۸. گزینه «۳» مفهوم مشترک عبارت سؤال و گزینه «۳»: بلندنظری و مناعت‌طبع داشتن؛ ستایش و ارستگی و بی‌تعلقی؛ بی‌توجهی به تعلقات مادی و دنیایی
بررسی مفهوم سایر گزینه‌ها: **گزینه «۱»:** لزوم تدبیر و چاره‌اندیشی برای انجام امور و رسیدن به مقصود

گزینه «۲»: برای رسیدن به راحتی و خوشی زودگذر، نباید عمری خود را به سختی و رنج انداخت.
گزینه «۴»: خدمت کردن به ممدوح، مایه افتخار و عین سعادت است.

(مفهوم و قرابت معنایی)

۱۹. گزینه «۲» مفهوم بیت: نصیحت‌ناپذیری عاشق؛ بی‌توجهی عاشق به پند و نصیحت دیگران در عشق
بررسی مفهوم سایر گزینه‌ها: **گزینه «۱»:** طلب دادخواهی و تظلم از معشوق بی‌وفا و بدعهد

گزینه «۳»: بلندنظری و مناعت‌طبع داشتن
گزینه «۴»: آوازه محبت (عشق)؛ سخن گفتن آشکار و بی‌پرده از عشق

(مفهوم و قرابت معنایی)

۲۰. گزینه «۱» مفهوم مشترک عبارت سؤال و گزینه «۱»: لزوم خود حسابی؛ به حساب خود رسیدن پیش از حسابرسی آخروی و پرسش روز حساب؛ مراقت اعمال دنیایی خود بودن و به عدل و انصاف قضاوت کردن در مورد آن‌ها (حسابرسی کردن اعمال)

دوست داری: فعل) ۲- آن که ... دوست دارد: جمله سه‌جزئی با مفعول (آن: نهاد / دوست: مفعول / دارد: فعل)

بررسی اجزای جمله در سایر موارد: سایر جمله‌ها به «مفعول» نیاز ندارند و اجزای آن‌ها به این شکل است:

ب) ۱- نشستم: جمله دوجزئی (امن: نهاد / نشستم: فعل) ۲- برون آیی: جمله دوجزئی (تو: نهاد / آیی: بیایی: فعل)

ج) تو در عالم نمی‌گنجی: جمله سه‌جزئی با متمم (تو: نهاد / عالم: متمم / نمی‌گنجی: فعل)

۱۳. گزینه «۲» در این بیت، «۴» وابسته وابسته به کار رفته است؛ به این ترتیب: ۱- آینه‌دار روی او ← آینه‌دار: هسته / روی: وابسته (مضاف‌الیه) او: وابسته وابسته (مضاف‌الیه مضاف‌الیه)

۲- تاج خورشید بلند ← تاج: هسته / خورشید: وابسته (مضاف‌الیه) / بلند: وابسته وابسته (صفت مضاف‌الیه)

۳- خاک نعل مرکب ← خاک: هسته / نعل: وابسته (مضاف‌الیه) / مرکب: وابسته وابسته (مضاف‌الیه مضاف‌الیه)

۴- نعل مرکبش ← نعل: هسته / مرکب: وابسته (مضاف‌الیه) / ش: وابسته وابسته (مضاف‌الیه مضاف‌الیه)

ترتیب درست اجزای مصراع دوم چنین است: تاج خورشید بلند، خاک نعل مرکبش است.

بررسی سایر گزینه‌ها: **گزینه «۱»:** در این بیت: «۳» وابسته وابسته به کار رفته است؛ چنین:

۱- قوت جان حافظ ← قوت: هسته / جان: وابسته (مضاف‌الیه) / حافظ: وابسته وابسته (مضاف‌الیه مضاف‌الیه) ۲- خنده زیر لب ← خنده: هسته / زیر: وابسته (مضاف‌الیه) / لب: وابسته وابسته (مضاف‌الیه مضاف‌الیه)

۳- زیر لبش ← زیر: هسته / لب: وابسته (مضاف‌الیه) / ش: وابسته وابسته (مضاف‌الیه مضاف‌الیه)

ترتیب درست اجزای مصراع دوم چنین است: قوت جان حافظ، در خنده زیر لبش است.

گزینه «۳»: در این بیت، «۳» وابسته وابسته به کار رفته است؛ چنین:

۱- صورت ابروی دلگشا ← صورت: هسته / ابرو: وابسته (مضاف‌الیه) / دلگشا: وابسته وابسته (صفت مضاف‌الیه) ۲- صورت ابروی تو ← صورت: هسته / ابرو: وابسته (مضاف‌الیه) / تو: وابسته وابسته (مضاف‌الیه مضاف‌الیه) ۳- گشاد کار من ← گشاد: (گشایش): هسته / کار: وابسته (مضاف‌الیه) / من: وابسته وابسته (مضاف‌الیه مضاف‌الیه)

گزینه «۴»: در این بیت، «۲» وابسته وابسته به کار رفته است؛ چنین:

۱- شرح شکن زلف ← شرح: هسته / شکن: وابسته (مضاف‌الیه) / زلف: وابسته وابسته (مضاف‌الیه مضاف‌الیه) ۲- شکن زلف خم‌اندرخم ← شکن: هسته / زلف: وابسته (مضاف‌الیه) / خم‌اندرخم: وابسته وابسته (صفت مضاف‌الیه) ۳- شکن زلف جانان ← شکن: هسته / زلف: وابسته (مضاف‌الیه) / جانان: وابسته وابسته (مضاف‌الیه مضاف‌الیه)

(فارسی ۳/ درس ۸/ دستور زبان فارسی)
۱۴. گزینه «۴» دبیر: در قدیم به معنای «منشی، نویسنده» کاربرد داشته؛ اما به تدریج معنای گذشته خود را از دست داده و امروزه در معنای جدید «معلم، آموزگار» کاربرد دارد.

۱۵. گزینه «۲» ترتیب درست اجزای جمله چنین است: «من به غیر از تو، کسی [را] یار نگیرم؛ آری، همت آن است که الا تو یاری نگیرد.»

بررسی مفهوم سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: گوشه برای شنیدن سخن نیست.

گزینه ۳: تأکید بر سخن گفتن و پرهیز از خاموشی (سکوت)

گزینه ۴: تأکید بر سخن گفتن و پرهیز از خاموشی (سکوت)

(مفهوم و قرابت معنایی)

زبان عربی

تحلیل درس

سؤالات عربی کنکور تجربی از نظر چیدمان دقیقاً مشابه سال ۹۸ اعمال شده بود (از ۲۶ تا ۳۵: ترجمه و تعریب / از ۳۶ تا ۳۹: مفهوم درک مطلب / ۴۳: ضبط حرکات / ۴۴ و ۴۵: لغت / ۴۶ تا ۵۰: قواعد)

سطح سؤالات

ترجمه: متوسط / درک مطلب: متوسط و عادی / قواعد: سؤال ۴۸، کمی تست هوش را در بردارد، سؤال ۴۹ و ۵۰ تا حدی دشوار و بقیه سؤالات قواعد ساده و متوسط. سطح کلی سؤالات: متوسط

سؤالات ۹۹ نسبت به سال ۹۸ کمی از نظر سبک طراحی سؤالات تفاوت داشته است. از جمله بودجه‌بندی سؤالات قواعد.

در کمال تعجب از کتاب درسی دوازدهم هیچ سؤالی در قواعد نیامده بود. بیشتر سؤالات قواعد (۴ عدد از ۵ عدد) از عربی دهم و ۱ سؤال دیگر از کتاب یازدهم طراحی شده بود؛ نبودن سؤال قواعدی از کتاب دوازدهم یکی از اشکالات و نقاط ضعف این آزمون به‌شمار می‌رود.

سؤال ۵۰ (قواعدی) کاملاً خارج از اهداف کتاب درسی بوده است. (انواع خبر) درصد قابل قبول برای دانش‌آموزان کوشا ۷۰٪ می‌باشد.

۲۶. گزینه ۱: «بررسی سایر گزینه‌ها: «تعالوا: بیایید» (رد ۳ و ۴) «بیننا: بین ما»، «کلمة سواء: سخنی یکسان» (رد ۲ و ۳)

۲۷. گزینه ۲: «بررسی سایر گزینه‌ها: «أنا نحترم: احترام گذاریم» (رد ۴) «أنا نتعایش: که همزیستی کنیم» (رد ۱ و ۴) «المعتقدین: معتقدان» (رد ۳)

۲۸. گزینه ۴: «الفشل تحمله صعب: شکست تحملش سخت است.» (رد سایر گزینه‌ها)

۲۹. گزینه ۴: «بررسی سایر گزینه‌ها: «نعرف: می‌شناسیم» (رد ۲) «لا نجد: نمی‌یابیم» (رد ۱) «يعملون بما يقولون: به آنچه می‌گویند عمل می‌کنند» (رد ۲ و ۳)

۳۰. گزینه ۳: «بررسی سایر گزینه‌ها: «ما یحبونها: آنچه دوست دارند» ما شرطیه نیست (رد ۱ و ۲) «فکر قادر: فکری قادر» (رد سایر گزینه‌ها)

۳۱. گزینه ۳: «بررسی سایر گزینه‌ها: «قام ب: اقدام کرده» (رد ۲) «فریقین: دو تیم» (رد ۴) «سنة أيام من الأسبوع: شش روز از هفته» (رد ۲ و ۴) «يجتهد فرحین: باخوشحالی تلاش می‌کنند» (رد ۱) «فرحین» حال برای «لأعبان» است.

۳۲. گزینه ۱: «بررسی سایر گزینه‌ها: «يعود: عادت دهد» (رد ۲ و ۴) «بل یقبلون علیه: بلکه به او روی آورند» (رد ۲ و ۴) «الكلام اللین: سخن نرم» (رد ۲)

۳۳. گزینه ۴: «بررسی سایر گزینه‌ها: (۱) تفکر دو ساعته (دو ساعت تفکر) بهتر از ساعت‌ها عبادت است.

(۲) انسان‌های عاقل از آنچه بدان علمی ندارند، پیروی نمی‌کنند.

(۳) نفس مطمئنه آرامشش را نمی‌گیرد، جز از پروردگارش.

۳۴. گزینه ۳: ترجمه صحیح: «هیچ تعجبی نیست در این که کارهای نیکمان را به تعویق (تأخیر) اندازیم.»

توجه: عبارت «هر که داد از خویشتن بدهد، از داور مستغنی باشد» صریحاً بر مفهوم «خودحسابی» تأکید دارد. / معنی عبارت: «آن که در دنیا مراقب اعمال خود است (به حساب اعمال خود رسیدگی می‌کند)، از حسابرسی و پرسش روز قیامت فارغ است.» / عیار زر خویش گرفتن: میزان خلوص طلای خود را سنجیدن (زر: استعاره از «اعمال دنیایی») **بررسی مفهوم سایر گزینه‌ها: گزینه ۲:** تأکید بر معاد و رستاخیز؛ اعتقاد به حشر و روز قیامت؛ رویش دوباره گل‌ها و گیاهان در بهار، جلوه‌ای از معاد و رستاخیز است.

گزینه ۳: نکوهش زراندوزی؛ ناپایداری ثروت‌اندوزان؛ فرجام ثروت‌اندوزی افراد حریص و زراندوز نابودی است. [یادآور این بیت است: «احوال گنج قارون کایام داد بر باد / در گوش دل فروخوان تا زر نماند»]

گزینه ۴: توصیه به انجام اعمال نیک برای رسیدن به سعادت آخری (مفهوم و قرابت معنایی)

۲۱. گزینه ۴: «مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه ۴: بازگشت به اصل؛ هر چیزی (فرعی) به اصل خود بازمی‌گردد. [= کل شیء یرجع الی أصله] **بررسی مفهوم سایر گزینه‌ها: گزینه ۱:** توصیه به آگاهی و هوشیاری (نتبه) **گزینه ۲:** تجلی ذات حق تعالی در تمام اجزا و پدیده‌های آفرینش؛ وحدت وجود؛ وحدت در عین کثرت

گزینه ۳: بازگشت اصل‌ها به فرع خود (مفهوم مقابل و متضاد بیت سؤال و گزینه ۴)

۲۲. گزینه ۲: «مفهوم بیت: گرفتاری عاشق به دوری و فراق یار؛ شکایت از روزگار هجران

مفهوم مشترک بیت سؤال و سایر گزینه‌ها: ترک تعلقات و گذشتن از وجود مادی برای رسیدن به مقصود (فنای عارفانه) (مفهوم و قرابت معنایی)

۲۳. گزینه ۳: «مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه ۳: علت و مسبب تمامی گرفتاری‌های آدمی، خود او و یا نزدیکان اوست؛ وجود بدخواه و دشمن خودی موجب گرفتاری و بدبختی است؛ مشکل از خودمان است! (= از ماست که بر ماست)

بررسی مفهوم سایر گزینه‌ها: گزینه ۱: گله و شکایت و تظلم (دادخواهی) از جور معشوق

گزینه ۲: عدم سازش و مدارا با توجه به شرایط موجود

گزینه ۴: لزوم سعی و تلاش برای رسیدن به مقصود؛ لازمه رسیدن به مقصود سختی کشیدن است. (مفهوم و قرابت معنایی)

۲۴. گزینه ۱: «مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه ۱: ناپایداری شکوه و زیبایی دنیایی

بررسی مفهوم سایر گزینه‌ها: گزینه ۲: ترجیح معشوق بر دیگران؛ برتری معشوق و زیبایی‌های او بر زیبایی‌های طبیعت

گزینه ۳: افسوس بر جوانی از دست رفته و غافل بودن از انجام کارهای مفید؛ پشیمانی از غفلت در دوران جوانی

گزینه ۴: توجه معشوق به عاشق، عاشق را به عشق‌ورزی ترغیب می‌کند؛ عاشق تحت تأثیر رفتارهای معشوق است. (مفهوم و قرابت معنایی)

۲۵. گزینه ۲: «مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه ۲: ستایش کم‌گویی و سنجیده‌گویی؛ نکوهش پرگویی؛ به موقع و به جا سخن گفتن و پرهیز از پرحرفی [شاعر در بیت سؤال می‌گوید: وجود عقل در سر انسان عاقل باعث می‌شود که انسان عاقل، کم و سنجیده سخن بگوید؛ برعکس، انسان مجنون و دیوانه (نادان)، به دلیل بی‌بهره بودن از عقل، با در و دیوار هم سخن می‌گوید (پرگوست).]

۲۵. گزینه «۱» «عالم‌ترین مردم: أعلم الناس» (رد سایر گزینه‌ها)

ترجمه متن:

نخستین گام در تغییر زندگی، توجه به امور مهم و اهمیت بدن است. از جمله این امور همان شناختن آرزوها و رویاهایمان و نیز اهدافی است که آن‌ها را برای زندگی مان قرار داده و در پی بهبود آن‌ها تلاش کرده‌ایم. مهم این است که بدانیم به دست آوردن زندگی خوشبخت برای انسان به تأمل در حیات اخلاقی و ارتقای آن و نیز زندگی صحیح همه با هم نیاز دارد؛ زیرا سلامتی همیشه ماندگار نیست؛ یقیناً بدن با گذشت سال‌ها در معرض تغییرات جسمی مختلف و نیز روحی و عاطفی قرار می‌گیرد. از توصیه‌های تأکید شده در این جانب، همان اهمیت به تغذیه جسم و ذهن با هم و نیز تشکیل زندگی متعادلی است که با تغییرات جسمی که همراه با زمان برایش رخ می‌دهد، مناسبت دارد. شایان ذکر است که انجام تمرین‌های ورزشی مفید به شخص برای زندگی سالم‌تر و سعادت‌مند در دو جنبه جسمی و ذهنی کمک می‌کند.

۳۶. گزینه «۴» هر کس بتواند بین کارهای مهم خود و غیر آن تمیز ایجاد کند، به اولین گام در تشکیل زندگی سعادت‌مندانانه پرداخته است. بررسی سایر گزینه‌ها: (۱) تمرین‌های جسمی فقط به جسم کمک می‌کنند. (خیر، ممکن است به ذهن هم کمک کنند).

(۲) سلامتی همیشه در زندگی ادامه دارد تا زمانی که انسان آن را نخواهد. (قید همیشه نادرست است).

(۳) تغییرات جسمی و روحی و عاطفی تنها بعد از زمانی بسیار اندک رخ می‌دهد. (خیر زمان می‌برد).

۳۷. گزینه «۲» چگونه زندگی خود را برای رسیدن به تعادل تغییر دهیم؟ (۱) با انجام تمرین‌های ورزشی که سلامتی بدن‌ها را حفظ می‌کند.

(۲) با قرار گرفتن در معرض تغییرات پیش‌روی امور و حوادث و اشیا. (۳) با اهتمام به جانب ذهنی و تلاش برای بیرون کردن پستی‌ها از آن. (۴) با تغذیه جسم از مواد لازمی که سلامتی بدن را حفظ می‌کند.

۳۸. گزینه «۱» وقتی بخواهیم که به خوشبختی در زندگی دست یابیم، چه چیزی به ما کمک می‌کند؟

(۱) اهمیت زیاد به امور اخلاقی و بهداشتی
(۲) کم‌توجهی به گذشت زمان و تأثیر آن بر ما
(۳) تکیه بر آرزوها و رویاهایمان برای ما هر چیزی را تضمین می‌کند.

(۴) سلامتی جسمی از هر چیزی بی‌نیاز می‌کند، پس آن ضامن خوشبختی است.

۳۹. گزینه «۱» مناسب‌ترین عنوان برای متن چیست؟
(۱) زندگی سعادت‌مند
(۲) ورزش‌های مفید
(۳) زندگی بهداشتی و اثر آن
(۴) تأثیر سلامتی در شناخت آرزوها

۴۰. گزینه «۲» اشتباهات سایر گزینه‌ها: (۱) مصدره «تعریض»
(۲) حروفه الزائده «ی ت»
(۳) للمخاطب
(۴) ثلاثه حروف الأصلية «س ا د»

۴۱. گزینه «۱» اشتباهات سایر گزینه‌ها: (۲) حروفه الأصلية «س ا د»
(۳) ثلاثه حروف الأصلية
(۴) من الأعداد الأصلية

۴۲. گزینه «۱» اشتباهات سایر گزینه‌ها: (۲) خبره «خطوة»
(۳) معرفة
(۴) فعل مضارع باب «مفاعلة» است.

۴۳. گزینه «۳» «كولر هوا را تمیز قرار می‌دهد (می‌گرداند) و ما از آن در روزهای گرم استفاده می‌کنیم»

۴۴. گزینه «۳» «كولر هوا را تمیز قرار می‌دهد (می‌گرداند) و ما از آن در روزهای گرم استفاده می‌کنیم»

(۱) رایانه
(۲) جریان آب
(۳) جریان برق
(۴) جریان برق

۴۵. گزینه «۲» «مومن فقط کمی هنگام مصیبت صبر می‌کند.» این ویژگی دلالت بر ویژگی مومن ندارد.

(۱) پارسایی او در پنهان و آشکار ثابت است.
(۳) صدقش در ترس و امید دائمی است.

(۴) وقتی خشمگین می‌شود، بسیار خواب/ رویا می‌بیند.

۴۶. گزینه «۳» «به مردم نیکی کن همانطور که دوست داری به تو نیکی کنند» با ترجمه به راحتی می‌فهمیم که «أحسن» فعل امر است. در سایر گزینه‌ها به ترتیب «أكبر، أحسن و أكره» اسم تفضیل هستند.

۴۷. گزینه «۴» «لم تعینو+ن+ی» در این فعل نون وقایه آمده است. در سایر گزینه‌ها «ن» جزو ریشه فعل است.

۴۸. گزینه «۲» ترجمه عبارت: «با خانواده‌ام روز یک‌شنبه به گردش رفتیم. سفر ما سه روز طول کشید. در ساعت هفت صبح برگشتیم. پنج ساعت در راه بودیم. پس در ساعت ۱۲ از روز چهارشنبه به خانه‌مان رسیدیم.»

۴۹. گزینه «۲» «مادر مهربان فرزندش را که بسیار کوچک بود شیر داد.» در این گزینه «أرضعت» معلوم است و «الأم» فاعل آن است.

ترجمه سایر گزینه‌ها: (۱) همه دانش‌آموزان از این خبر مهم باخبر شدند.
(۳) قوانین شریعت در کتاب‌های آسمانی برای مردم فرستاده شد.

(۴) درهای مدرسه پریروز به علت باران‌های بسیار بسته شد.

۵۰. گزینه «۴» در این گزینه «حيوان» خبر «الدلفین» و «یحب» که جمله فعلیه است، خبر برای «هو» است.

فرهنگ و معارف اسلامی

تحلیل درس

تست‌های خارج ۹۹ رشته‌های ریاضی و تجربی و هنر و زبان از لحاظ ماهیت تفاوت چشم‌گیری با آزمون‌های داخل کشور داشتند چرا که تمامی تست‌ها با منطق مشخص و کاملاً قابل پاسخ‌دهی و بدون چالش به شمار می‌آمد. حتی سخت‌ترین تست‌ها نیز با یک استدلال مشخص تبدیل به پاسخ می‌شدند. آنچه بسیار مهم است طرح بیش از ۱۹ تست از آیات و روایات و اشعار یعنی رویکرد آیه و حدیث محوری این آزمون است. امری که کمتر در کنکور سراسری به آن برخورد داریم. هم چنین طرح یک تست احکام بر خلاف سایر آزمون‌های داخل کشور خود امری جالب است که روایی این آزمون را ارتقا می‌دهد.

در میان تست‌ها برخی تست‌های ارتباطی میان آیات با یکدیگر و آیات با احادیث از جمله تست‌های ۵۱، ۵۹، ۶۱ و ۶۸ و هم‌چنین تست‌های مبتنی بر حفظ آیات از جمله تست‌های ۵۳، ۶۷ و ۷۳ کار را برای برخی دانش‌آموزان که تسلطی بر آیات نداشتند کمی سخت کرد اما معنای واقعی کنکور و سطح انتظار طراحان از داوطلبان را به خوبی نشان داد.

درجه سختی	آسان	متوسط	دشواری
تعداد تست	۱	۱۸	۶

موضوع	آیات	اشعار	متن کتاب	احادیث	ترکیبی	احکام
تعداد تست	۱۱	۵	۶	۴	۴	۵

پایه تحصیلی	دهم	یازدهم	دوازدهم
تعداد تست	۹	۸	۸

۵۱. گزینه «۳» انسان برخلاف حیوانات و گیاهان که استعداد‌های محدود مادی دارند، مجموعه‌ای فراوان از استعداد‌های مادی و معنوی است. به همین دلیل، به دنبال انتخاب هدف‌هایی است که از طریق آن، استعداد‌های گوناگون خویش را به کمال رساند. (معارف ۱/درس ۱)

پیامبر ﷺ اقدام به دعوت از چهل نفر از بزرگان بنی هاشم کرد و درباره اسلام با آنان سخن گفت و در نهایت پس از یاری طلبی از ایشان و سکوت همه مهمانان و اعلام بیعت علی بن ابی طالب که در آن زمان، نوجوانی بیش نبود، پیامبر ﷺ او را به عنوان جانشین انتخاب کرد و فرمود: «همانا این، برادر من، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود.» (معارف ۲/درس ۵)

۶۰. **گزینه «۴»** - اقدامات مربوط به مرجعیت دینی امامان: ۱- تعلیم و تفسیر قرآن کریم ۲- اقدام برای حفظ سخنان و سیره پیامبر ﷺ ۳- تبیین معارف اسلامی متناسب با نیازهای نو
- اصول کلی امامان بزرگوار در مجاهده در راستای ولایت ظاهری:
۱- عدم تأیید حاکمان ۲- معرفی خویش به عنوان امام برحق ۳- انتخاب شیوه‌های درست مبارزه

- سیره پیامبر ﷺ در رهبری جامعه: ۱- تلاش برای برقراری عدالت و برابری ۲- محبت و مدارا با مردم ۳- سخت کوشی و دلسوزی در هدایت مردم ۴- مبارزه با فقر و محرومیت

- ویژگی‌های بارز امام علی (ع): ۱- عدالت بی مانند ۲- علم بی کران
(معارف ۲/درس ۸ و ۶)

۶۱. **گزینه «۱»** یکی از دلایل غیبت امام عصر (عج) در خطر بودن جان ایشان بود به گونه‌ای که حاکمان عباسی اقدام به طراحی نقشه قتل امام زمان نمودند. لذا با توجه به روایات پیامبر ﷺ و امامان در مورد حضرت مهدی (عج) نسبت به امام دهم و یازدهم سخت گیری بسیاری انجام داده و ایشان را در محاصره کامل قرار دادند تا مهدی موعود را به محض تولد به قتل برسانند. (معارف ۲/درس ۹)

۶۲. **گزینه «۲»** قرآن کریم می‌فرماید: «قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ قُلْ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ بگو که آفریننده آسمان‌ها و زمین کیست؟ بگو: خداست، پس بگو: آیا شما خدا را گذارده و غیر خدا (مانند بتان و فرعونان) را برای نگهداری و یاری خود برگزیدید در صورتی که آن‌ها بر سود و زیان خود هم قادر نیستند؟ آن‌گاه بگو: آیا چشم نابینای جاهل و دیده بینای عالم) یکسان است؟ یا ظلمات (شرک و بت پرستی) با نور (معرفت و خداپرستی) مساوی است؟ یا آن‌که این مشرکان شریکانی برای خدا قرار دادند که آن‌ها هم مانند خدا چیزی خلق کردند و بر مشرکان، خلق خدا و خلق شریکان خدا مُشْتَبِه گردید؟ (هرگز چنین نیست) بگو: تنها خدا خالق هر چیز است و او خدای یکتای مقتدر است.»

در این آیه و مخصوصاً ابتدای آن که در صورت تست آمده است، نسبت به ولی و سرپرست گرفتن غیر خدا سرزنش شده و مشرکان به عنوان کسانی که خالقیت خداوند را قبول دارند اما در عمل و گرفتن سرپرست دچار شرک شده‌اند معرفی شده‌اند. (معارف ۳/درس ۲)

۶۳. **گزینه «۲»** سخن از انسان موحد به توحید عملی در بعد فردی بر می‌گردد. انسان موحد به دلیل اطاعت از خداوند و قرار دادن تمایلات درونی و تصمیم‌ها و فعالیت‌های خود در جهت خواست و رضایت الهی، بر خورداری از شخصیتی ثابت و پایدار و آرامش روحی، صبوری و استواری در برابر سختی‌ها و مشکلات است.

برای یک انسان موحد جهان معنای خاص خود را دارد و از نظر او هیچ حادثه‌ای در عالم بی حکمت نیست، گرچه حکمت آن را نداند از همین رو موحد واقعی همواره انسانی امیدوار است، در مقابل سختی‌ها و مشکلات، صبوری و استوار است و آن‌ها را زمینه موفقیت‌های آینده‌اش قرار می‌دهد. باور دارد که دشواری‌های زندگی نشانه بی‌مهری خداوند نیست، بلکه بستری برای رشد و شکوفایی اوست.

۵۲. **گزینه «۲»** در آیات قرآن کریم می‌خوانیم: «کسانی که بعد از روشن شدن هدایت برای آن‌ها، پشت به حق کردند، شیطان اعمال زشتشان را در نظرشان زینت داده و آنان را با آرزوهای طولانی فریفته است.» (معارف ۱/درس ۲)

۵۳. **گزینه «۲»** آیه شریفه «وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَ نَحْيَا: [کافران] گفتند: زندگی و حیاتی جز همین زندگی و حیات دنیایی ما نیست. همواره [گروهی از ما] می‌میریم و [گروهی] زنده می‌شویم» اعتقاد کافران مبنی بر عدم وجود معاد است که پاسخ آن یعنی اعتقاد به معاد در آیه شریفه «أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ: آیا پنداشته‌اید که بیهوده شما را آفریدیم و به سوی ما باز نمی‌گردید؟» آمده است. (معارف ۱/درس ۳ و ۴)

۵۴. **گزینه «۱»** قرآن کریم در آیه شریفه «إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالِ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَ سَيَصْلُونَ سَعِيرًا: کسانی که اموال یتیمان را از روی ظلم می‌خورند جز این نیست که آتشی در شکم خود فرو می‌برند و به زودی در آتشی فروزان درآیند» اشاره به سرانجام کسانی می‌نماید که با ستمکاری اموال یتیمان را تصرف می‌کنند. جنبه حقیقی عمل، چیزی است که هیچ‌گاه از بین نمی‌رود و تا قیامت باقی می‌ماند که همان «إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا» است. (معارف ۱/درس ۷)

۵۵. **گزینه «۴»** عمل به دستور محاسبه نفس که در کلام پیامبر گرامی اسلام با عبارت «حاسبوا أنفسكم قبل أن تُحاسبوا» آمده است، دارای ثمراتی است که در حدیث امام علی (ع) به این صورت بیان شده است: «مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ وَقَفَّ عَلَىٰ عُيُوبِهِ وَ أَحَاطَ بِذُنُوبِهِ وَ اسْتَقَالَ الذُّنُوبَ وَ أَصْلَحَ الْعُيُوبَ: هر کس از نفس خود حساب بکشد و آن را ارزیابی و محاسبه نماید، بر عیوب خود آگاه و واقف می‌گردد و به گناهان خود احاطه پیدا می‌کند و گناهانش را کاهش داده و استغفار می‌کند و عیب‌ها را اصلاح می‌نماید.» (معارف ۱/درس ۸)

۵۶. **گزینه «۲»** اسلام، ضمن پذیرش تنوع و گوناگونی در نوع پوشش، مردان را موظف کرده است، لباسی بپوشند که وقار و احترام آنان حفظ شود و با ارزش‌های اخلاقی جامعه هماهنگ باشد. پوشیدن لباسی که آنان را نزد مردم انگشت‌نما کند یا وسیله جلب زنان نامحرم قرار گیرد، حرام است. (معارف ۱/درس ۱۲)

۵۷. **گزینه «۴»** - برخورداری انسان از تفکر و قدرت اختیار، از ویژگی‌های فطری مشترک اوست. دقت کنید که این دو، سرمایه‌های انسان نیز هستند اما لفظ «ویژه» درست نیست.

- عادلانه بودن نظام هستی، یکی از موارد برنامه کلی است که خداوند به انسان ارزانی داشته است.

سفارش کردن به حق، ترجمه عبارت قرآنی «تَوَاصَوْا بِالْحَقِّ» است که در سوره العصر آمده و یکی از ویژگی‌های کسانی که است که دچار خسران و زیان نمی‌شوند. «وَالْعَصْرُ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ: قسم به این زمان، که انسان‌ها همه در خسران و زیانند، مگر آنان که ایمان آورده و عمل نیک انجام داده‌اند و یکدیگر را به درستی و پایداری سفارش کردند.» (معارف ۲/درس ۱ و ۲)

۵۸. **گزینه «۳»** آسان‌ترین راه برای غیرالهی نشان دادن اسلام و قرآن کریم: آوردن سوره‌ای مشابه یکی از سوره‌های این کتاب الهی.

قرآن کریم در این مورد می‌فرماید: «أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَاتَنُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ: می‌گویند [پیامبر قرآن را] به خداوند افترا بسته است، بگو: اگر می‌توانید یک سوره همانند آن را بیاورید.» (معارف ۲/درس ۱)

۵۹. **گزینه «۱»** حدود سه سال از بعثت گذشته بود که آیه انذار از جانب خداوند به پیامبر نازل شد: «وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ: خویشان نزدیکت را انذار کن.»

حیات برزخی کشته‌شدگان و آگاهی انسان پس از مرگ است که با آیه شریفه «وَمِن وَّرَائِهِمْ بَرَزَخٌ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ» و پیش روی آنان برزخی است تا روزی که برانگیخته شوند» ارتباط مفهومی دارد. (معارف/۱ درس ۴ و ۵)

۷۰. گزینۀ «۲» عمل به دستورات خدا که توسط پیامبر ارسال شده است، شرط اصلی دوستی با خداست.

اگر احساس کنیم برخی خواسته‌های خداوند سخت است، باید مطمئن باشیم که این دستور برای رستگاری ما ضروری است. پس سعادت ما در گرو تبعیت از پیامبر ﷺ است که در آیه «قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ» بگو اگر خدا را دوست می‌دارید از من پیروی کنید تا خدا دوستتان بدارد و گناهانتان را ببخشد و خداوند بسیار آمرزنده و مهربان است.» آمده است. (معارف/۱ درس ۹)

۷۱. گزینۀ «۳» مصداق کامل تمرین صبر و پایداری در برابر خواهش‌های دل، روزه است. اگر انسان، هر سال یک ماه این عمل را تکرار کند، سال به سال با تقواتر می‌شود و کم‌کم به جایی می‌رسد که احساس می‌کند که هر کاری را که خداوند دستور داده است، می‌تواند به آسانی انجام دهد و احساس سختی نمی‌کند.

آیه و جوب روزه عبارت است از: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ» ای کسانی که ایمان آورده‌اید، روزه بر شما مقرر شده است همان‌گونه که بر کسانی که پیش از شما بودند، مقرر شده بود. باشد که تقوا پیشه کنید.» (معارف/۱ درس ۱۰)

۷۲. گزینۀ «۴» یکی از مشکلات پس از رحلت پیامبر ﷺ است که می‌توان آن را مهم‌ترین مشکل دانست، ممنوعیت از نوشتن احادیث پیامبر اکرم بود. این روش نتایج نامطلوب داشت که بی‌بهره ماندن بسیاری از مردم و محققان از یک منبع مهم هدایت و دخالت دادن سلیقه شخصی در احکام دین از مهم‌ترین آن‌هاست. (معارف/۲ درس ۷)

۷۳. گزینۀ «۱» یکی از مسئولیت‌های مردم نسبت به رهبر جامعه، اولویت دادن به اهداف اجتماعی است. یعنی ضرورت دارد که مردم از منافع فردی خود گذشته و در برخی موارد که اهداف و آرمان‌های اجتماعی در برابر منافع فردی قرار می‌گیرند، برای اهداف اجتماعی تلاش کنند. یکی از این موارد، خرید کالای ایرانی است که ثمره آن استمرار تولید کارخانه‌های داخلی و بیکار نشدن صدها هزار کارگر است. (معارف/۲ درس ۱۰)

۷۴. گزینۀ «۴» انسان دارای دو دسته تمایلات است. اول: تمایلات عالی و برتر مانند تمایل به دانایی، عدالت، شجاعت، حیا، ایثار و حسن خلق که مربوط به روح الهی و معنوی انسان است و با آن‌ها احساس موفقیت و کمال داشته و لذت می‌بریم. دوم: تمایلات دانی مانند تمایل به ثروت، شهرت، غذاهای لذیذ، زبورآلات و رفاه مادی که با آن‌ها نیز احساس لذت و خوشحالی خواهیم داشت. دقت کنیم که این تمایلات لازمه زندگی در دنیا هستند. (معارف/۲ درس ۱۱)

۷۵. گزینۀ «۳» نور آن چیزی است که خودش پیدا و آشکار است و سبب پیدایی و آشکار شدن چیزهای دیگر نیز می‌شود. خداوند نور هستی است، یعنی تمام موجودات، «وجود» خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه هستی می‌گذارند و وجودشان به او وابسته است. در نتیجه هر چیزی در این جهان، بیانگر وجود خالق و آیه‌ای از آیات الهی محسوب می‌شود و هر موجودی در حد خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. قرآن کریم در سوره نور، آیه ۳۵ این حقیقت را به این شکل بیان می‌کند: «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ: خداوند نور آسمان‌ها و زمین است.» (دینی/۳ درس ۱)

دقت کنید که در قسمت اول گزینه‌های ۱ و ۳، اعتقاد در یگانگی به خدا ناظر بر توحید عملی و عبادت نیست بلکه صرفاً اعتقاد به خدا یعنی توحید نظری شامل اصل توحید و توحید در خالقیت و مالکیت و ولایت و ربوبیت را شامل می‌شود. (معارف/۳ درس ۳)

۶۴. گزینۀ «۱» یکی از نتایج و ثمرات و میوه‌های حکمت، نفوذناپذیری در برابر وسوسه‌های شیطان است. شیطان اقرار کرده است که توانایی فریب دادن مؤمنان با اخلاص را ندارد. بیت «برو این دام بر مرغی دگر نه // که عنقا را بلند است آشیانه» ناظر بر همین مطلب است که دست شیطان به انسان مخلص نمی‌رسد. قرآن کریم، حضرت یوسف عَلَيْهِ السَّلَام را به عنوان یکی از اسوه‌های اخلاص معرفی نموده و نمونه‌ای از اخلاص ایشان را ترجیح زندان بر گناه و نافرمانی خداوند بیان کرده است. «قَالَ رَبِّ السِّجْنِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ» گفت: ای خدا، مرا رنج زندان خوش‌تر از این کار زشتی است که اینان از من تقاضا دارند» (معارف/۳ درس ۴)

۶۵. گزینۀ «۳» تقدیر به معنای اندازه و ویژگی و نقشه جهان است و قضا به معنای اجرا کردن نقشه و انجام و حتمیت است.

تقدیرات ناشی از علم و حکمت خداوند هستند در حالی که قضا از اراده و قدرت خدا ناشی است. (معارف/۳ درس ۵)

۶۶. گزینۀ «۲» امیرالمؤمنین علی عَلَيْهِ السَّلَام فرمودند: «چه بسا احسان پیاپی خدا کسی را گرفتار کند و پرده‌پوشی خدا او را مغرور سازد و با ستایش مردم فریفته و شیفته خود گردد و خدا هیچ کس را همانند کسی که به او مهلت داده امتحان و آزمایش نکرده است.» این حدیث در مورد مهلت‌دهی خداوند به بدکاران یعنی سنت املاء است.

این سنت در آیه شریفه «وَلَا يَخْسِبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَلْمًا تَلْمِي لَهُمْ خَيْرٌ لِّأَنفُسِهِمْ إِنَّمَا نَلْمِي لَهُمْ لِيُذَادُوا إِثْمًا وَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ» آنان که کافر شدند، تصوّر نکنند که اگر به آنان مهلت می‌دهیم، به نفع آن‌هاست، فقط (به این خاطر) به آنان مهلت می‌دهیم تا بر گناهان خود بیفزایند و برای آن‌ها عذابی خوارکننده است.» آمده است. (معارف/۳ درس ۶)

۶۷. گزینۀ «۴» نخستین حيلة شیطان، مایوس کردن فرد گنهگار از لطف و رحمت الهی است. او ابتدا وعده «گناه کن و بعد توبه کن!» به انسان می‌دهد و پس از آلوده شدن فرد به گناه، با عبارت «آب که از سر گذشت چه یک وجب، چه صد وجب.» او را از رحمت الهی مایوس می‌کند.

خداوند به این انسان‌ها می‌فرماید: «قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ» بگو ای بندگان من که زیاده به خود ستم روا داشته‌اید، از رحمت الهی ناامید نباشید، خداوند همه گناهان را می‌بخشد، چرا که او آمرزنده مهربان است.» (معارف/۳ درس ۷)

۶۸. گزینۀ «۱» اندیشه مانند بذری است که در ذهن جوانه می‌زند، در دل و قلب ریشه می‌دواند و برگ و بار آن به صورت اعمال ظاهر می‌گردد. و نتیجه و ثمره آن، این است که بهار جوانی را بر طراوت و زیبا می‌سازد، استعدادها را شکوفا می‌کند و امید به آینده‌ای زیباتر را نوید می‌بخشد. پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ در مورد اندیشیدن فرمودند: «أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِيمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَ قُدْرَتِهِ» بهترین عبادت، اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت اوست.» (معارف/۳ درس ۱)

۶۹. گزینۀ «۱ یا ۴» پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خطاب به بزرگان کشته شده لشکر کفار در جنگ بدر: «آنچه پروردگارتان به ما وعده داده بود، حق یافتیم؛ آیا شما نیز آنچه پروردگارتان وعده داده بود، حق یافتید؟...» این بیان در مورد حق یافتن سخن خداوند، هم مفهوم با عبارت قرآنی «وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا» و چه کسی از خداوند راستگوتر است؟» می‌باشد.

البته پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ در ادامه فرمودند: «قسم به کسی که جانم در دست اوست، ایشان به این کلام از شما شنواترند، و فقط نمی‌توانند پاسخ دهند» که بیانگر

۱
۲
۳
۴

۱
۲
۳
۴

رشته تجربی

- (۱) قلم، آیتم (۲) مسأله، دغدغه
(۳) حق (۴) منشأ، ریشه (زبان ۳ / درس ۲ / واژگان)
۸۶. گزینه «۴» چهار سرواژه در فرهنگ لغت، مجموعه‌ای از اطلاعات است که یک واژه یا یک عبارت را توصیف می‌کند.
(۱) مخفف (۲) خوشنویسی
(۳) راهنما (۴) مدخل، سرواژه (زبان ۳ / درس ۲ / واژگان)
۸۷. گزینه «۳» سیستم کامپیوتر جدید آنقدر پیچیده است که هیچ کس در اداره، قادر نیست از آن به طور مناسبی استفاده کند.
(۱) جدی (۲) ماهر (۳) پیچیده، دشوار (۴) متمایز، ممتاز (زبان ۳ / درس ۱ / واژگان)

ترجمه کلوزتست:

آنالیز فسیل نشان می‌دهد که حداقل پنج دوره در ۶۰۰ میلیون سال گذشته کاهش چشمگیری در تعداد گونه‌های گیاهان بر روی کره زمین دیده شده است. با این وجود، در موقعیت‌های سابق مانند تغییراتی که به رابطهٔ سیارک‌ها (اخترواره‌ها) یا تغییرات آب و هوایی چشمگیر ایجاد شده‌اند - دانشمندان به طور کلی اعتقاد دارند که این کاهش، نتیجهٔ [کار] انسان است. حکمرانی یک گونهٔ منحصراً به فرد [به‌نام] اشرف مخلوقات شدیداً به مابقی موجودات زنده صدمه زده است. با جمعیتی که به زحمت به ۶ میلیارد می‌رسد، انسان‌ها به سرعت در حال تخریب اکوسیستم‌های غیرقابل جایگزین هستند. دورهٔ ششم مرگ و میر جهانی گونه‌ها می‌تواند خیلی وسیع‌تر از پنج دورهٔ اول باشد.

- ۸۸. گزینه «۱»** جمله بیانگر حال کامل (ماضی نقلی) است چون کاری در گذشته شروع شده و اثر آن در زمان حال دیده می‌شود. (زبان ۲ / درس ۲)
۸۹. گزینه «۲» (۱) تعمیر کردن (۲) باعث شدن
(۳) اجتناب کردن (۴) به خطر انداختن (زبان ۲ / درس ۲)
۹۰. گزینه «۴» (۱) عامل (۲) منشأ
(۳) توانایی (۴) کاهش (زبان ۳ / درس ۳)
۹۱. گزینه «۱» **نکته:** «the living world» به معنای «جهان (موجودات) زنده» است. (زبان ۲ / درس ۲)
۹۲. گزینه «۳» (۱) تولید کردن (۲) ترک کردن
(۳) از بین بردن (۴) بسط دادن (زبان ۱ / درس ۱)

ترجمه متن ۱:

در سرتاسر تاریخ، اختلاف بین پیران و جوانان جلوهٔ مشخصی هم از واقعیت و هم از ادبیات است. پدر و مادرها بر فرزندان خود تسلط دارند (حاکم‌اند) ... اما هرچه بچه‌ها بزرگ‌تر می‌شوند، آن‌ها شروع به فشار آوردن بر قدرت پدر و مادرشان می‌کنند. آن‌ها قوانین را می‌آزمایند، شورش می‌کنند و قوانین خودشان را وضع می‌کنند. والدین در مورد این تغییر در توازن قدرت، گیج، ناامید و عصبانی می‌شوند. آن‌ها در مقابل بچه‌ها می‌ایستند، تلاش می‌کنند که پسران و دختران جوان خود را برای حفظ قدرت‌شان تحت کنترل درآورند، اما هرچه سن پدر و مادرها بالاتر می‌رود، آن‌ها مجبور می‌شوند که این مسأله را رها کرده و دست‌هایشان را به نشانهٔ تسلیم بالا ببرند، در حالی که جهان به مکانی که آن‌ها به سختی می‌توانستند از جوانی‌شان بشناسند، تبدیل می‌شود. نبرد بین پیر و جوان جلوه‌ای از قرن بیست و یکم است، هرچه ما به دورهای که تعادل قدرت به قلمرو جدیدی می‌رسد، نزدیک می‌شویم. گفتنی نیست که پیش‌بینی می‌شود روابط بین نسل‌ها بدتر شود بلکه تغییرات جمعیتی جدید در آینده اثرات کوبنده‌ای خواهد داشت که هنوز نمی‌توانیم تصور کنیم.

- ۹۳. گزینه «۱»** مطابق متن شکاف بین پیران و جوانان در زندگی انسان داستان تازه‌ای نیست.
(۱) داستان تازه‌ای در زندگی انسان نیست.
(۲) به سود بزرگ‌ترها تغییر کرده است.
(۳) در طول سال‌ها کم‌تر و کم‌تر شده است.
(۴) در قرن بیست و یکم گسترش بیشتری پیدا کرده است.

زبان انگلیسی

تحلیل درس

کلیت سؤال‌های زبان دفترچهٔ تجربی مناسب بود اما تکرار واژهٔ خارج از کتاب aboard (به‌معنای: داخل) تست ۷۷ و ۸۲ و نیز تکرار واژهٔ arigin در گزینه‌های تست ۸۵ و کلوز (تست ۹۰) و در ضمن طراحی سؤال از واژگان بخش حذفیات درس پایهٔ دوازدهم (dread و delivery) قطعاً از ارزش علمی این آزمون می‌کاهد.

۷۶. گزینه «۴» به نظر نمی‌رسید آن ورزش به آن آسانی باشد که من فکر می‌کردم.

نشانهٔ صفت تساوی as...as هست، لذا گزینهٔ «۴» جواب صحیح خواهد بود.

(زبان ۱ / درس ۲ / گرامر)

۷۷. گزینه «۲» مقاله‌ای در مجلهٔ «علم و فضا» گزارش می‌دهد که فضانوردانی که برای مدت طولانی داخل ایستگاه‌های فضایی زندگی می‌کنند، ممکن است مشکلات جسمانی را مانند مشکلات روحی تجربه کنند. وقتی می‌خواهیم احتمال انجام کار در آینده را بیان کنیم، از ساختار «ریشهٔ فعل + may» استفاده می‌کنیم. (زبان ۱ / درس ۴ / کاربرد may بیان احتمال)

۷۸. گزینه «۱» برخی افراد فکر می‌کنند آن‌هایی که برای ازدواج کردن برنامه‌ریزی دارند، نیاز دارند تا کلاس‌های آمادگی را قبل از مراسم ازدواج خود، برای مدتی بگذرانند.

(زبان ۱ / درس ۴ / تفکیک معلوم و مجهول / زبان ۳ / درس ۱ / تفکیک معلوم و مجهول)

۷۹. گزینه «۳» اقتصاددانان نگران هستند که اگر دولت اقدام فوری برای کنترل نرخ تورم انجام ندهد، تورم دو برابر خواهد شد.

طبق ساختار عبارات شرطی نوع اول، جملهٔ شرط باید به زمان حال ساده آورده شود (does not).

۸۰. گزینه «۲» برای برخی افراد، مطالعهٔ تاریخ خیلی ارزشمند است و باید به عنوان یک ضرورت برای یک آموزش تلقی شود.

- (۱) تدارک دیدن (۲) تلقی کردن، نگریستن
(۳) حضور یافتن (۴) اطلاع‌رسانی کردن

(زبان ۳ / درس ۱ / واژگان)

۸۱. گزینه «۱» او تماسی را از فروشگاه دریافت کرد که می‌گفت یک نفر مجبور است منزل باشد تا تحویل بسته‌ای را که سفارش داده بودند تحویل بگیرد.

- (۱) تحویل (کالا) (۲) تخفیف
(۳) تقاضا (۴) دسترسی (زبان ۳ / درس ۳ / واژگان)

۸۲. گزینه «۱» ترس و وحشت ذهن همهٔ مسافرانی را که داخل هواپیمای در حال سقوط بودند، فرا گرفت.

- (۱) ترس (۲) احساس، عاطفه
(۳) اختلال، بی‌نظمی (۴) درد (زبان ۳ / درس ۳ / واژگان)

۸۳. گزینه «۳» لیلیا احساس نامرئی بودن کرد (احساس کرد دیده نمی‌شود)، چون هیچ کس به او توجه نکرد و طوری رفتار کردند که گویی او آنجا نبوده است.

- (۱) گستاخ، جسور (۲) ظالم
(۳) نامرئی (۴) غیرقابل تغییر (زبان ۳ / درس ۲ / واژگان)

۸۴. گزینه «۲» از آنجایی که نویسنده بیش از دو هزار شعر نوشته است، گردآوری این مجموعه اشعار در قالب یک کتاب برای ناشر طول خواهد کشید.

- (۱) تبادل کردن (۲) گردآوری کردن
(۳) از بر خواندن - قرائت کردن (۴) احاطه کردن (زبان ۳ / درس ۲ / واژگان)

۸۵. گزینه «۴» واژگان انگلیسی بسیاری وجود دارد که امکان دارد ریشهٔ آن‌ها به زبان یونانی برگردد.

۱۰۰. گزینه «۳» در متن اطلاعات کافی پاسخ به کدام یک از سوالات زیر وجود دارد؟

- ۱) برخی از مهارت‌های تمرینی که به خوبی در کلاس‌های فیزیکی یاد داده می‌شوند، کدام‌اند؟
- ۲) چرا ما وقتی با تلفن حرف می‌زنیم از تفکیک بین حالت فیزیکی و مجازی بدن استفاده می‌کنیم؟
- ۳) چرا نویسنده اعتقاد دارد که تفکیک بین جسم فیزیکی و مجازی ما را بی‌نام و نشان نمی‌سازد؟
- ۴) چطور نویسنده اعتقاد دارد بیان محتوا مهم‌تر از چگونگی بیان آن است؟

زمین‌شناسی

تحلیل درس

سوالات آزمون سراسری داخل کشور ۹۹ مشابهت بسیار کمی با سوالات آزمون داخل کشور ۹۸ داشتند و سطح آزمون نیز متوسط بود. بودجه‌بندی سوالات نیز تغییرات نسبتاً زیادی داشت (به‌ویژه در فصل‌های ۵ و ۶ و ۷ کتاب درسی) سبک طراحی سوالات تا حدودی حفظی و مثالی بودند. تعدادی از سوالات همانند درس زیست‌شناسی، برای اولین بار به صورت الف، ب، ج، د طراحی شده‌اند (برای مثال: سوالات ۱۰۴ - ۱۱۱ و ۱۲۱).
چیدمان سوالات تقریباً بر اساس کتاب درسی از ابتدا به انتهای کتاب درسی بود به جز در سوالات ۱۲۴ و ۱۲۵ آزمون که به صورت ترکیبی (فصل‌های ۲ و ۷ و فصل‌های ۳ و ۷) طراحی شده‌اند.
وجود سوالات شک‌برانگیز نیز در این آزمون دیده می‌شد که سوالات ۱۰۲ و ۱۰۳ و ۱۱۵ از این جمله سوالات هستند.
در نهایت، ساختار آزمون عمدتاً به صورت حفظی با ذکر مثال و در مواردی ترکیبی بود. از بخش‌های بیشتر بداند به‌طور مستقیم تعداد ۲ سؤال (سوالات ۱۲۳ و ۱۲۴) طرح شده بود.
سوالات شکل‌دار به‌طور مستقیم ۳ سؤال بود (۱۰۴، ۱۱۵ و ۱۱۸) که به نسبت آزمون‌های سراسری سال‌های قبل بسیار کاهش داشته است.

۱۰۱. گزینه «۱» نوار مه‌مانند و کم‌نوری که شامل انبوهی از اجرام در شب‌های صاف و بدون ابر مشاهده می‌شود، کهکشان راه شیری نام دارد. این کهکشان مارپیچی شکل است که منظومه شمسی ما، در لبهٔ یکی از بازوهای آن قرار دارد. (فصل ۱ / کهکشان راه شیری / صفحه ۱۰)

۱۰۲. گزینه «۳» چرخش زمین به دور محور خود، حرکت وضعی نام دارد. بررسی گزینه‌ها: گزینه «۱»: زاویه تابش خورشید به علت انحراف ۲۳/۵ درجه‌ای محور زمین در عرض‌های جغرافیایی مختلف، متفاوت است و در طول جغرافیایی ثابت می‌باشد.

گزینه «۲»: در اول تیرماه در نیمکرهٔ شمالی، خورشید حداکثر بر مدار رأس‌السرطان تابش قائم دارد. زاویه تابش خورشید در نیمکرهٔ جنوبی بر مدار رأس‌الجدی (۵° / ۲۳ جنوبی) عمود می‌باشد. (فصل ۱ / حرکات زمین / صفحات ۱۳ و ۱۴)

۱۰۳. گزینه «۲» دانشمندان معتقد هستند که خداوند در آفرینش جهان، ابتدا شرایط محیط زیست را مهیّا کرد و سپس جانداران را از ساده به پیچیده آفرید. به‌وجود آمدن چرخهٔ آب نمونه‌ای از این شرایط است. در دوران‌های مختلف، شرایط آب‌وهوایی و محیط زیست تغییرات فراوانی داشته‌اند و بر این اساس، گونه‌های مختلف جانداران در سطح ظاهر و منقرض شده‌اند. به‌عنوان مثال، خزندگان در اوایل دورهٔ کربونیفر، ظاهر و در طی ۸۰ - ۷۰ میلیون سال، جثهٔ آن‌ها بزرگ شد و در کرهٔ زمین گسترش یافتند و با نامساعد شدن شرایط محیط زیست، منقرض شدند. (فصل ۱ / تکوین زمین و آغاز زندگی در آن / صفحه ۱۵)

۹۴. گزینه «۳» واکنش والدین نسبت به تغییر توان قدرت، همانطور که در پاراگراف ۱ توصیف شده است، می‌تواند به عنوان همهٔ موارد زیر توصیف گردد به جز نگرانی.

- ۱) ناامیدی
  - ۲) سردرگمی
  - ۳) تشویش و اضطراب، نگرانی
  - ۴) عصبانیت
۹۵. گزینه «۲» کلمهٔ «relinquish» در پاراگراف ۱ نزدیک‌ترین معنا به «رها کردن» است.
- ۱) بازپس گرفتن
  - ۲) رها کردن
  - ۳) افزایش دادن، بهبود دادن
  - ۴) دنبال کردن
۹۶. گزینه «۴» کدام یک از موارد زیر بهترین وجه عملکرد جملهٔ «this is not to say» در پاراگراف ۲ را توصیف می‌کند؟
- ۱) برای ساختن یک نتیجهٔ منطقی
  - ۲) برای تکرار اظهارات قبلی
  - ۳) برای معرفی موضوع و عنوان جدیدی جهت بحث
  - ۴) به منظور پیشگیری از سوء تفاهم احتمالی

ترجمه متن ۲:

وقتی که ما در کلاس آنلاین شرکت می‌کنیم، جسم‌مان کجاست؟ جسم ما در مقابل کامپیوترهایمان قرار گرفته است اما جسم غیرواقعی (مجازی) ما هرجایی می‌تواند تصور شود. ما در واقع زمانی از این تفکیک بین جسم فیزیکی و مجازی استفاده می‌کنیم که تلفنی صحبت می‌کنیم.
من با این نظر در فیفوس که این تفکیک باعث بی‌نام و نشانی ما می‌شود مخالفم، چرا که پاسخ‌های ما در کلاس آنلاین همیشه با اسامی ما درج می‌شود. اما طبق گفتهٔ دریفیوس، این حقیقت که ما هیچ‌گونه حضور فیزیکی نداریم، به این معناست که هرگونه یادگیری که اتفاق می‌افتد، صرفاً می‌تواند عقلایی باشد نه کاربردی. به عبارت دیگر [یادگیری] بیشتر در سطح تئوریک است تا درگیر بودن در مهارت‌های ویژهٔ درک و تسلط. او فکر می‌کند که یادگیری واقعی فقط در اثر حضور فیزیکی و انجام فعالیت خاصی انجام می‌گیرد و تنها تحت این شرایط است که اطلاعات مرتبط می‌شوند و مردم واقعیت را به شکل معناداری درک می‌کنند. اما اگر این درست باشد، چگونه هرکسی می‌تواند چیزی را از یک کتاب، روزنامه، تلویزیون، نامه، یا ایمیل بیاموزد؟ آیا بیان این مطالب از رسانه‌ای که از طریق آن بیان می‌شود، مهم‌تر نیست؟

۹۷. گزینه «۲» کدام یک از موارد زیر در متن در مورد نظر نویسنده دربارهٔ کلاس‌های آنلاین استنباط می‌شود؟

- ۱) آن‌ها هرگز در دایرهٔ آموزش پذیرفته نمی‌شوند.
- ۲) آن‌ها ابزار مفیدی برای به کارگیری در امر تدریس و یادگیری هستند.
- ۳) آن‌ها برای یادگیری مهارت‌های تمرینی مفیدتر هستند تا یادگیری تئوریک.
- ۴) زمانی خواهد آمد که آن‌ها به‌طور کامل جای کلاس‌های فیزیکی (واقعی) را خواهند گرفت.

۹۸. گزینه «۴» کلمهٔ «it» در متن به «یادگیری» اشاره دارد.

- ۱) یادگیری عقلانی
  - ۲) حضور فیزیکی
  - ۳) کلاس مجازی (آنلاین)
  - ۴) یادگیری
۹۹. گزینه «۱» چرا نویسنده تقریباً در انتهای متن کلمات در کتاب، روزنامه، تلویزیون، رادیو، نامه یا ایمیل را ذکر کرده است؟
- ۱) تا ادعای دریفیوس را زیر سؤال ببرد.
  - ۲) تا راه‌های گوناگون یادگیری را بیان کند.
  - ۳) تا در این مورد بحث کند که پیشرفت تکنولوژی اجتناب‌ناپذیر است.
  - ۴) تا خواننده را وادار کند که به یاد بیورد مردم اولویت‌های یادگیری مختلفی دارند.